

Uwagi natury metodologicznej

Zanim jednak przejdę do prezentacji niektórych z tych przyczyn kilka uwag natury metodologicznej.

Ocena roli pieniądza w świecie społecznym, a co za tym idzie ocena działalności finansowej zmieniała się historycznie. W dużej mierze zależała i nadal zależy od korelacji trzech czynników: rozwoju społecznego, rozwoju gospodarczego oraz rozwoju samej gospodarki pieniężnej. W największym skrócie oraz koniecznym tutaj uproszczeniu historię gospodarki pieniężnej, czyli obecnie działalności finansowej, można przedstawić posługując się modelem dialektycznym.

Synteza:

faza niechęci – negatywne stanowisko wobec działalności polegającej na spekulacji i „tworzeniu” pieniądza – Arystoteles, św. Tomasz.

Teza:

faza rozwojowa – korzyści ekonomiczne wynikające z używania pieniądza jako środka płatniczego

faza rozkwitu – gwałtowny rozwój gospodarczy jako konsekwencja szybszego przepływu pieniądza.

Antyteza:

faza przesilenia – pieniądz ujawnia obok pozytywnego wpływu także swe drugie oblicze

faza Minerwy – rozpoznanie i zrozumienia zagrożeń

Synteza:

faza formułowania zaleceń moralnych.

Nie bez znaczenia dla formułowania praktycznych propozycji pod

adresem świata finansowego byłoby ustalenie stopnia uświadomienia sobie owej zmienności przez przedstawicieli tego świata oraz ich zdolności do ocenienia momentu rozwojowego. Od ustalenia poziomu świadomości oraz tych zdolności zależeć bowiem będą dalsze działania na rzecz ewentualnego doskonalenia tej sfery działalności gospodarczej.

Drugim czynnikiem wpływającym na ocenę interesującej nas tutaj działalności jest charakter prowadzonej analizy. Fenomen pieniądza i związana z tym oceną działalności finansowej można rozpatrywać po pierwsze, w perspektywie empirycznej teorii pewnego ekonomicznego stanu, po drugie, w perspektywie społecznej[1] oraz po trzecie, w perspektywie filozoficznej (budując swoistego rodzaju filozofię pieniądza)[2].

Każda z tych perspektyw prowadzić będzie do odmiennej wizji świata finansowego. Mieszanie się tych wizji bez pełnej świadomości tego faktu stało się jedną z przyczyn zamazywania się obrazu świata finansowego, a w konsekwencji przyczyną zażartych dyskusji, co do oceny jego funkcjonowania.

Podsumowując: ocena poziomu etyczności świata finansów zależy w dużej mierze od przyjmowanej perspektywy oraz stopnia świadomości momentu rozwojowego.

[1] „Pieniądz jest /.../ soczewką, w której skupiają się najistotniejsze procesy życia społecznego, od czasów najdawniejszych do współczesnych” (A. Przyłębski, Posłowie, w: G. Simmel, Filozofia pieniądza, tłum. A. Przyłębski, Wyd. Fund. Humaniora, Poznań 1997, s.495)

[2] Pieniądz jest jednym z tych fenomenów społecznych, poprzez który bardzo wyraźnie ujawnia się natura człowieka.